

CHAPTER 4: THEORY AND PRACTICE OF YOGIC FLYING

vasiṣṭha uvāca

evamātmani viśrāntāṃ vadantīm tāṃ varānanām
abuddhvā tadvirāmarthaṃ vihasyovāca bhūpatiḥ 1
śikhidhvaja uvāca

asaṃbaddhapralāpāsi bālāsi varavarṇini
ramase rājalilābhī ramasvāvanipātmaje 2

kiṃcittyaktvā na kiṃcidyo gato pratyakṣasaṃsthitam
tyaktapratyakṣasad rūpaḥ sa kathaṃ kila śobhate 3

bhogairabhuktaistuṣṭo'hamiti bhogānjahāti yaḥ
ruṣevāsanaśayyādīnsa kathaṃ kila śobhate 4

bhogābhoge parityajya khe sūnye ramate tu yaḥ
eka evākhilaṃ tyaktvā sa kathaṃkila śobhate 5

vasanāśanaśayyādīnsarvānsamtyajya dhīradhīḥ
yastiṣṭhatyātmanaivaikaḥ sa kathaṃ kila śobhate 6

nāhaṃ deho'nyathā cāhaṃ na kiṃcitsarvameva ca
evaṃ pralāpo yasyāsti sa kathaṃ kila śobhate 7

yatpaśyāmi na paśyāmi tatpaśyāmyanyadeva yat
pralāpa ityasaṃnyasya sa kathaṃ kila śobhate 8

tasmādbālāsi mugdhāsi capalāsi vilāsini
nānālāpavilāsena krīḍāmi krīḍa sundari 9

pravihasyāṭṭahāsena śikhidhvaja iti priyām
madhyāhne snātumutthāya nirjagāmāṅganāgrhāt 10

kaṣṭhaṃ nātmani viśrānto madvacāmsi na buddhavān
rājeti khinnā cūḍalā svavyāpāraparābhavat 11

tadā tathāṅga tatrātha tādrḡśayayostayoḥ
tābhiḥ pārhivalilābhiḥ kālo bahutitho yayau 12

YOGIC FLYING ACCORDING TO YOGA VASISHTHA

ekadā nityatṛptāyā niricchāyā api svayam
cūḍālāyā babhūvecchā līlayā khagamāgame 13
khagamāgamasiddhyarthamatha sā nṛpakanyakā
sarvabhogānanādr̥tya samāgamyā ca nirjanam 14
ekaiṅkaṅtaniratā svāsanāvasthitāṅgikā
ūrdhvagaprāṇapavanacirābhyāsaṃ cakāra ha 15
śrīrāma uvāca
yadidaṃ dṛśyate kiṃcijjagatsthāvarajaṃgamam
spandacyutaṃ kriyānāmnaḥ kathamityanubhūyate 16
kasya spandavilāsasya ghanābhyāsasya me vada
brahmankhagamānādyetatphalaṃ yatnaikaśālināḥ 17
ātmajño vāpyanātmajñāḥ siddhyarthaṃ līlayāthavā
kathaṃ saṃsādhayatyetyathā tadvada me prabho 18
vasiṣṭha uvāca
trividhaṃ saṃbhavatyāṅga sādhyāṃ vastviha sarvataḥ
upādeyaṃ ca heyāṃ ca tathopekṣyaṃ ca rāghava 19
ātmabhūtaṃ prayatnena upādeyaṃ ca sādhyate
heyāṃ saṃtyajyate jñātvā upekṣyaṃ madhyametayoḥ 20
yadyadāhnādanakaramādeyaṃ yacca sanmate
tadviruddhamānādeyamupekṣyaṃ madhyamaṃ viduḥ
21
sanmaterviduḥ jñāsyā sarvamātmamayaṃ yadā
traya ete tadā pakṣāḥ saṃbhavanti na kecana 22
kevalaṃ sarvamevedaṃ kadācillīlayā tayā
upekṣāpakṣanikṣiptamālokayati vā navā 23
jñāsyopekṣātmakaṃ nāma mūḍhasyādeyatāṃ gatam
heyāṃ sphāravirāgasya śṛṇu siddhikramaḥ katham 24

deśakālakriyādravyasādhanāḥ sarvasiddhayaḥ
 jivamāhlādayantiha vasanta iva bhūtaalam 25
 madhye caturṇāmevaiṣāṃ kriyāprādhānyakalpanā
 siddhyādisādhane sādho tanmayāste yataḥ kramāḥ 26
 guṭikāñjanakhaḍgādikriyākramanirūpaṇam
 tatrāsatām ca doṣo'tra vistāraḥ prakṛtārthahā 27
 ratnauśadhitapomantrakriyākramanirūpaṇam
 āstāmeva kilaiṣo'pi vistāraḥ prakṛtārthahā 28
 śrīśaile siddhadeśe ca mervādao vā nivāsataḥ
 siddhirityapi vistāraḥ kṛtārthaprakṛtārthahā 29
 tasmācchikhidhvajakathāprasaṅgapatitāmimām
 prāṇādipavanābhyāsakriyāṃ siddhiphalāṃ śṛṇu 30
 antasthā hyakhilāstyaktvā sādhyārthetaravāsanāḥ
 gudādidvārasaṃkocānsthānakādikriyākramaiḥ 31
 bhojanāsanāsuddhyā ca sādhuśāstrārthabhāvanāt
 svācārātsujanāsaṅgātsarvatyāgātsukhāsanāt 32
 prāṇāyāmaghanābhyāsādrāma kālena kenacit
 kopalobhādisaṃtyāgādbhogatyāgācca suvrata 33
 tyāgādānanirodheṣu bhṛṣaṃ yānti vidheyatām
 prāṇāḥ prabhutvāttajjñāsyā puṃso bhṛtyā ivākhilāḥ 34
 rājyādimokṣaparyantāḥ samastā eva saṃpadaḥ
 dehānilavidheyatvātsādhyāḥ sarvasya rāghava 35
 parimaṇḍalitākārā marmasthānaṃ samāśritā
 āntraveṣṭanikā nāma nāḍī nāḍīśatāśritā 36
 vīṇāgrāvartasadr̥śī salilāvartasaṃnibhā
 lipyārdhaukārasaṃsthānā kuṇḍalāvartasaṃsthitā 37
 devāsuramanuṣyeṣu mṛganakrakhagādiṣu

kīṭādiṣvabjajānteṣu sarveṣu prāṇiṣūditā 38
śītārtasuptabhogīndrabhogavadvaddhamaṇḍalā
sitā kalpāgnivigaladinduvadbaddhakuṇḍalī 39
ūrorbhrūmadhyarandhrāṇi spṛśanti vṛtticañcalā
anārataṃ ca saspandā pavamāneva tiṣṭhati 40
tasyāstvabhyantare tasminkadalīkośakomale
yā parā śaktiḥ sphurati vīṇāvegalasadgatiḥ 41
sā coktā kuṇḍalināmnā kuṇḍalākāravāhini
prāṇināṃ paramā śaktiḥ sarvaśaktijavapradā 42
aniśaṃ niḥśvasadrūpā ruṣiteva bhujamgamī
saṃsthitordhvīkṛtamukhī spandanāhetutāṃ gatā 43
yadā prāṇānilo yāti hṛdi kuṇḍalinīpadam
tadā saṃvidudetyantarbhūtatanmātrabijabhūḥ 44
yathā kuṇḍalinī dehe sphuratyabja ivālinī
tathā saṃvidudetyantarmṛdusparśavaśodayā 45
sparśanaṃ mṛdunānyonyāliṅgikā tatra yantrayoḥ
yathā saṃvidudetyuccaistathā kuṇḍalinī javāt 46
tasyāṃ samastāḥ saṃbaddhā nāḍyo hṛdayakośagāḥ
utpadyante viliyante mahārṇava ivāpagāḥ 47
nityaṃ pātotsukatayā praveśonmukhayā tayā
sā sarvasaṃvidāṃ bijāṃ hyekā sāmānyudāhṛtā 48
śrīrāma uvāca
ākālpādanavacchinnā citsaṃvitsarvamasti hi
tasmātkuṇḍalinīkośātkenārthenodayaḥ sphuṭaḥ 49
vasiṣṭha uvāca
sarvatra sarvadā sarvaṃ citsaṃvidvidyate'nagha
kiṃtvasyā bhūtatanmātravaśādabhyudayaḥ kvacit 50

sarvatra vidyamānāpi deheṣu taralāyate
sarvago'pyātaḥ sauro mittyādau vai vijṛmbhate 51
kvacinnaṣṭaḥ kvacitspaṣṭaḥ kvaciducchinnatāḥ gatam
vastu vastuni drṣṭaḥ tattatsadbhāvairvijṛmbhitam 52
etadbhūyaḥ krameṇāhaḥ śṛṇu vaksyāmi te'nagha
dehe sve ca yathodeti bhṛśaḥ saṃvinmayakramaḥ 53
cetanācetanam bhūtajātaḥ vyoma tathākhilam
sarvaḥ cinmātrasanmātraḥ śūnyamātraḥ yathā nabhaḥ
54
taddhi cinmātrasanmātramavikāraḥ svanāmayaḥ
kvacitsthitam saṃvideva bhūtatanmātrapañcakam 55
tatpañcadhā gatam dvitvam lakṣyase tvam svasaṃvidam
antarbhūtavikārādi dipāddīpaśataḥ yathā 56
svasattāmātrakeṇaiva saṃkalpalavarūpiṇā
pañcakāni vrajantīha dehatvam tāni kānicit 57
kānicittiryagāditvam hemāditvam ca kānicit
kāniciddeśatāditvam dravyāditvam ca kānicit 58
evaḥ hi pañcakaśpandamātraḥ jagaditi sthitam
citsaṃvidatra sarvatra vidyate raghunandana 59
kevalam pañcakaśāddehādaḥ cetanābhidhā
jaḍaspaṇḍābhidhā kvāpi sthāvarādaḥ jaḍābhidhā 60
yathā stabdhaḥ sthito viciriva sthālamivāsthitāḥ
pañcakeṣu tathaitaccillorūpā jaḍānvitā 61
itaḥ saumya ito lolaḥ kimabdhiriti no yathā
vikalpādaḥ tathāivaitatpañcakam hi jaḍājaḍam 62
dehādīpañcakam jivaḥ spaṇḍaḥ śailādīkam jaḍam
sthāvarādyanīlaspaṇḍi svabhāvavaśato'nagha 63

vācaḥ paryanuyoktavyā svabhāvādraghunandana
śītoṣṇādi himāgnyādi vākceti paridr̥śyate 64
gr̥hītavāsanāmśānām puṣṭābhāvavikāriṇām
sthitayaḥ pañcakānām hi joyyāḥ paryanuyojane 65
vāsanāstu viparyastā ito netumitaśca tāḥ
pumsā prājñena śakyante sukhaṃ paryanuyojitum 66
aśubhe vā śubhe vāpi tena paryanuyojyate
prabuddhavāsanam cānyatpañcakam suptavāsanam 67
yatra paryanuyogasya phalaṃ samanubhūyate
tatra taṃ saṃprayuñjīta nākāśam muṣṭibhiḥ kṣipet 68
tr̥ṇāgraniṣṭhā mervādyāḥ pañcakānām hi rāśayaḥ
vivekaniṣṭhāḥ kīṭādyā ete sthāvarajaṅgamāḥ 69
prasuptavāsanāḥ kecidyathā sthāvarajātayaḥ
prabuddhavāsanāḥ kecidyathā narasurādayaḥ 70
savāsanāvilāḥ kecidyathaite tiryagādayaḥ
prakṣiptavāsanāḥ kecidyathaite mokṣagāminaḥ 71
atha svāsveva saṃvitsu manobuddhyādikāḥ kṛtāḥ
hastapādādisaṃyuktaiḥ saṃjñāḥ pañcakarāśibhiḥ 72
tiryagādibhirapyanyairanyāḥ saṃjñāḥ prakalpitāḥ
sthāvarādibhirapyanyairanyānyāḥ saṃvidāḥ kṛtāḥ 73
iti sādho sphurantime citrāḥ pañcakarāśayaḥ
rūpairādyantamadhyeṣu calācalajāḍajāḍaiḥ 74
eṣāmeko'bhisamkalpaḥ paramāṇurmahīpate
bijamākāśavṛkṣāṇām sargāṇām teṣvimāni tu 75
indriyāṇi ca puṣpādi viṣayāmodavarti hi
icchābhramaryo rājantyo mañjaryaścañcalakriyāḥ 76
lokāntarāṇi svacchāni gulmā mūlaṃ sameravaḥ

CHAPTER 4: THEORY AND PRACTICE OF YOGIC FLYING

pallavā nilajaladā latālolā diśo daśa 77
vartamānāni bhūtāni bhaviṣyanti ca yāni tat
yajanti tānyasaṃkhyāni phalāni raghunandana 78
pañcabijāsta ete hi rāma pañcakapādapāḥ
svayaṃ svabhāvājjāyante svayaṃ naśyanti kālataḥ 79
svayaṃ nānātvamāyānti ciraṃ jāḍyātsphuranti ca
svaviviktāḥ śamaṃ yānti taraṅgā iva vāridhau 80
ito yānti sammutsedhamito yānti śamaṃ svayam
ete jāḍyavivekābhyāṃ taraṅgā iva toyadhau 81
ye vivekavaśamālayaṃ gatā
rāma pañcakavilāsarāśayaḥ ,
tena bhūya iha yānti saṃsthitim
prabhramanti jagatitare muhuḥ 82
ityārṣe śrīvāsiṣṭhamahārāmāyaṇe vālmikīye
mokṣopāyeṣu nīrvāṇaprakaraṇe pañcakavilāso
nāmāśītitamaḥ sargaḥ 80